

Verlaging van afvalstoffenheffing
door uitvoering van de
Raamovereenkomst verpakkingen

mei 2009

Samenvatting

In deze bijlage wordt inzicht gegeven in de mate waarin als gevolg van de inzameling van verpakkingsafval uit huishoudens (inclusief de aanvullende inzameling van kunststof verpakkingen) en dank zij de daarbij gepaard gaande vermindering van het restafval de kosten voor de afvalstoffenheffing gemiddeld worden gereduceerd. Bij de berekening hiervan is als uitgangspunt genomen dat voor alle verpakkingsmaterialen de voorgeschreven percentages materiaalhergebruik in het Besluit verpakkingen zullen worden bereikt.

Resultaat van de berekeningen is: met de verkregen vergoedingen die gemeenten ontvangen uit het Afvalfonds voor materiaalhergebruik van verpakkingsafval plus de kostenbesparing dank zij de reductie van verwerkingskosten voor restafval, kunnen gemeenten de afvalstoffenheffing gemiddeld genomen met € 10,86 per huishouden verlagen.

Kostenbesparing per onderdeel per huishouden	Besparingen (€/jaar)
Vergoedingen uit afvalfonds voor papier	0,42
Vergoedingen uit afvalfonds voor glas	2,06
Kostenbesparing minder kunststof in restafval	3,80
Kostenbesparing minder papier in restafval	2,93
Kostenbesparing minder glas in restafval	1,65
Totaal	10,86

Inleiding

Elk huishouden betaalt afvalstoffenheffing of een reinigingsrecht. De afvalstoffenheffing wordt geheven op grond van artikel 15.33 van de Wet Milieubeheer, het reinigingsrecht op basis van Artikel 229, eerste lid, onder a en b, Gemeentewet. De afvalstoffenheffing en reinigingsrechten kunnen naar verschillende grondslagen worden geheven. Enkele voorbeelden van in de praktijk voorkomende tarieven zijn: een vast bedrag per perceel, een bedrag naar het aantal personen in het particuliere huishouden, een bedrag afhankelijk van de capaciteit van de afvalcontainer, een bedrag per lediging. Ook een combinatie van deze tariefstellingen komt voor. Doorgaans wordt een vast bedrag als basistarief geheven. Voor incidentele diensten kan ook een tarief worden opgenomen.

De hoogte van de afvalstoffenheffing wordt bepaald door de kosten die verbonden zijn aan het beheer van huishoudelijke afvalstoffen en mag maximaal kostendekkend zijn. Echter, niet elke gemeente rekent alle kosten die zij hiervoor maakt via de afvalstoffenheffing c.q. reinigingsrechten door aan de particuliere huishoudens. Landelijk wordt gemiddeld 97% van de kosten gedekt door de opbrengst van de afvalstoffenheffing c.q. reinigingsrechten. De overige kosten betaalt de gemeente uit andere inkomstenbronnen. Meestal wordt hierbij gebruik gemaakt van inkomsten uit de onroerende zaakbelasting (OZB).

De opbrengst van de afvalstoffenheffing c.q. reinigingsrechten wordt gebruikt voor het ophalen van huisvuil en grofvuil en het verwijderen van zwerfafval dat uit huishoudens afkomstig is. Daarnaast worden ook eventuele andere activiteiten of faciliteiten die samenhangen met het gemeentelijke afvalbeheer (bijvoorbeeld afvalbrengstations in een gemeente) betaald uit deze opbrengst. De gemeente zorgt ook voor het inzamelen van glas, hout, puin, papier, batterijen en ander klein chemisch afval. Tenslotte wordt de opbrengst ook gebruikt om de verwerking van de verschillende afvalstromen te financieren (bijvoorbeeld in een afvalverbrandingsinstallatie). De gemeentelijke kosten voor het beheer van huishoudelijk afval bestaan gemiddeld voor ongeveer een derde uit kosten voor het verwijderen van het huishoudelijk restafval. Gemiddeld betalen gemeenten nu 98 euro per ton voor de verwijdering van huishoudelijk restafval exclusief transportkosten. De verwijderingstarieven verschillen wel aanzienlijk per installatie of organisatie. Een hoog verwerkingstarief betekent echter niet dat een gemeente altijd meer kosten heeft voor het beheer van huishoudelijk afval.

Hoeveelheden verpakkingen in het huishoudelijk afval

Om inzicht te krijgen in de vergoedingen die gemeenten voor de verschillende verpakkingsmaterialen ontvangen uit het Afvalfonds, is van belang om per materiaalsoort te weten hoeveel verpakkingsafval gescheiden wordt ingezameld en hoeveel verpakkingsafvalmateriaal nog in het huishoudelijk restafval voorkomt.

Gescheiden ingezamelde hoeveelheden verpakkingen

Tabel 1 toont de hoeveelheden verpakkingsafval die in 2007 gescheiden uit huishoudens werden ingezameld.

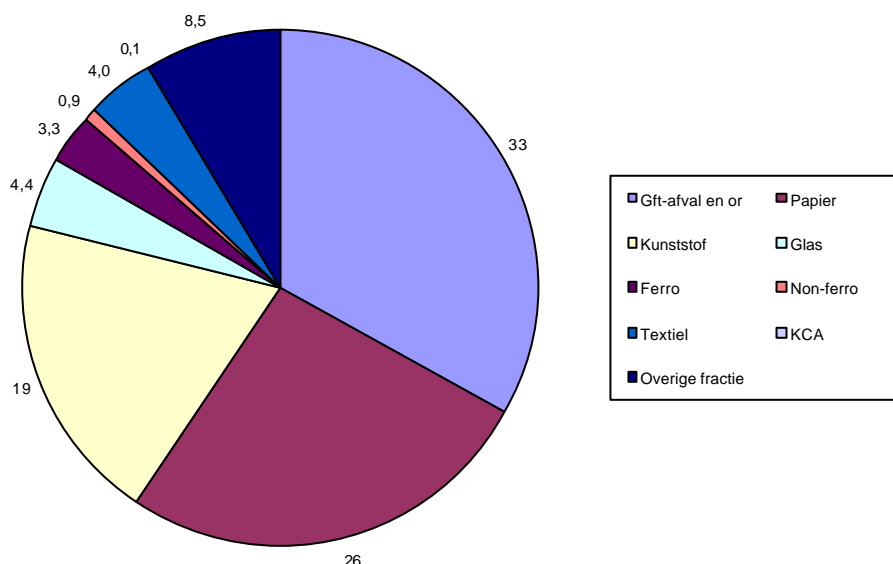
Tabel 1	kiloton
Oud papier en karton	254
Verpakkingsglas	344
Metalen verpakkingen	2
Kunststofverpakkingen	6

Op dit moment worden voornamelijk verpakkingsglas en verpakkingen van papier en karton gescheiden ingezameld, zij het minder dan het Besluit verpakkingen voorschrijft. De gescheiden inzameling van kunststof verpakkingen uit huishoudens bleef beperkt tot enkele gemeenten. Metalen verpakkingen worden voornamelijk bij AVI's uit het restafval, voor of na het verbrandingsproces, teruggewonnen.

Verpakkingsmaterialen in huishoudelijk restafval

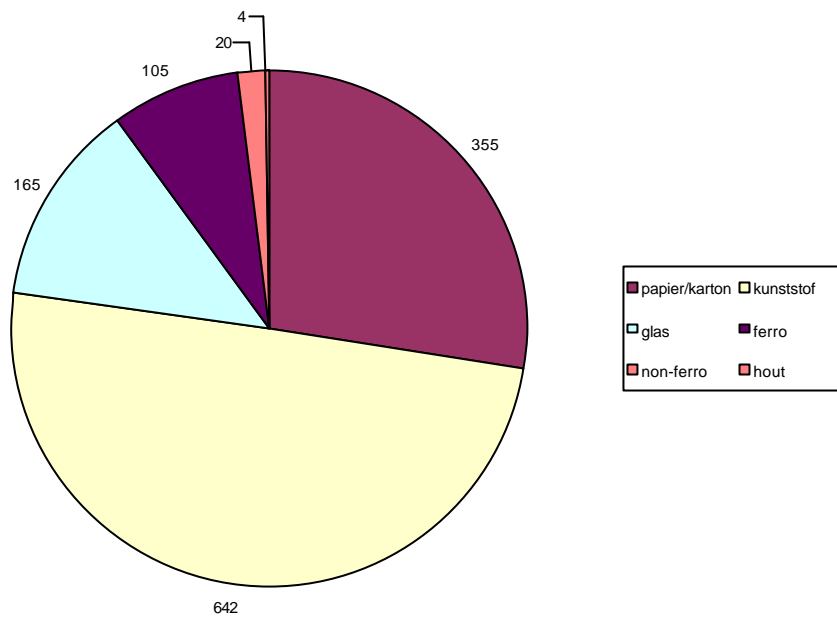
De samenstelling van huishoudelijk afval wordt bepaald aan de hand van sorteeranalyses, die in opdracht van SenterNovem worden uitgevoerd. Omdat het een relatief kleine steekproef betreft, is er kans op variaties bij kleinere deelstromen. Daarom wordt uitgegaan van driejaarlijkse gemiddelden. Deze gemiddelden nivelleren de uitschieters en geven een beter beeld van de trend. Voor de gemiddelde samenstelling van huishoudelijk restafval in 2007 is uitgegaan van de samenstelling van huishoudelijk afval in 2006, 2007 en 2008. Figuur 1 toont de gemiddelde samenstelling van huishoudelijk restafval in 2007.

Figuur 1: Samenstelling van het huishoudelijk restafval (%)

In 2007 werd in Nederland 3.965 kiloton huishoudelijk restafval ingezameld. Bijna éénderde van het huishoudelijk restafval, 1.291 kiloton, bestaat uit verpakkingen. Figuur 2 toont de hoeveelheden verpakkingen in het restafval, opgedeeld in de verschillende materiaalsoorten.

Figuur 2: Hoeveelheden verpakkingen in het huishoudelijk restafval (kiloton) per materiaalsoort

Vergoedingen uit het afvalfonds

Papier en karton

Van de 1.105 kiloton papier en karton dat gescheiden is ingezameld is (op basis van een onderzoek in 2003) bepaald dat het aandeel verpakkingen 23% bedraagt. Er is in totaal dan $0,23 * 1.105 = 254$ kiloton aan papieren en kartonnen verpakking gescheiden ingezameld. De hoeveelheid verpakkingen van papier en karton in het restafval bedraagt 355 kiloton (figuur 2). De totale hoeveelheid in het huishoudelijk afval aanwezige papieren en kartonnen verpakkingen bedraagt daarmee $355 + 254 = 609$ kiloton.

De doelstelling voor papieren verpakkingen is 75% materiaalhergebruik en de administratieve vergoeding voor de registratie van de ingezamelde tonnages bedraagt €6,25 per ton. De totale vergoeding voor verpakkingen van papier en karton uit het afvalfonds bij behalen van de doelstelling is $6,25 * 75% * 609 = 2,9$ miljoen euro.

De doelstelling van 75% materiaalhergebruik van papier en karton heeft betrekking op alle papieren en kartonnen verpakkingafvalstromen, inclusief de stromen die vrijkomen uit het bedrijfsleven. Indien het bedrijfsleven de doelstelling van 75% materiaalhergebruik overschrijdt, hoeft er vanuit huishoudens minder papier en karton ingezameld te worden. Als er minder papier en karton ingezameld wordt vanuit huishoudens heeft dit effect op de bijdrage uit het afvalfonds. De administratieve vergoeding uit het afvalfonds wordt dan minder dan de berekende 2,9 miljoen euro in de vorige alinea. Deze redenatie kan ook omgekeerd worden, indien er meer papieren en kartonnen verpakkingen uit huishoudens wordt ingezameld dan de doelstelling en vanuit het bedrijfsleven minder. De administratieve vergoeding voor gemeenten is dan hoger dan de berekende 2,9 miljoen euro.

Glas

Er is 165 kiloton verpakkingsglas aanwezig in het restafval en 344 kiloton gescheiden ingezameld. De totale hoeveelheid in het afval aanwezige verpakkingsglas bedraagt dus $344 + 165 = 510$ kiloton. De doelstelling voor verpakkingsglas is 90% en de vergoeding bedraagt €30,50 per ton (de vergoeding is het verschil tussen de actuele en gegarandeerde marktprijs volgens de Raamovereenkomst, zoals die in 2007 door Nedvang is vastgesteld). De totale vergoeding uit het afvalfonds voor verpakkingsglas bij behalen van de doelstelling is $30,50 * 90% * 510 = 14,0$ miljoen euro.

Metalen

Er is 125 kiloton aan metalen verpakkingen (ferro en non-ferro) aanwezig in het restafval en 2 kiloton wordt gescheiden ingezameld. De totale hoeveelheid in het afval aanwezige metalen is $125 + 2 = 127$ kiloton. Er wordt geen vergoeding uitgekeerd voor metalen, omdat de actuele marktprijs boven de gegarandeerde marktprijs volgens de Raamovereenkomst ligt.

Kunststoffen

De inzameling van kunststofverpakkingen moet nog van de grond komen. Hiervoor is het uitgangspunt dat de uitkeringen uit het afvalfonds kostendekkend zijn, d.w.z. gemiddeld genomen gelijk zijn aan de gemaakte inzamelkosten. De ingezamelde verpakkingen worden ook niet door de gemeenten verkocht, maar overgedragen aan Nedvang c.q. afvalfonds. Daarmee zullen de vergoedingen voor de gescheiden inzameling van kunststof verpakkingen gemiddeld genomen geen effect hebben op de hoogte van de afvalstoffenheffing.

Totaal effect van de vergoedingen uit het Afvalfonds op de afvalstoffenheffing

In totaal wordt bij het behalen van de doelstellingen uit het besluit 14,0 miljoen + 2,9 miljoen = 16.842.216 euro uitgekeerd. In Nederland hadden in 2007 6.787.496 huishoudens een aanslag van de afvalstoffenheffing. Per aangeslagen huishouden zou de vergoeding uit het afvalfonds aan een verlaging van de afvalstoffenheffing van $16.842.216/6.787.496 = 2,48$ euro bijdragen.

Kostenbesparing dank zij vermindering restafval

Op dit moment liggen de percentages materiaalhergebruik voor verpakkingen uit huishoudens voor alle materiaalsoorten nog onder de percentages die het Besluit voorschrijft. Gemeenten kunnen door *meer* gescheiden in te zamelen alsnog de vereiste percentages bereiken en leveren daardoor ook minder restafval aan. Hierdoor nemen de verwerkingskosten van het restafval af, waardoor de afvalstoffenheffing lager uitvalt.

Kunststoffen

Er is in totaal 642 kiloton kunststof verpakkingen uit huishoudens als afval aangeboden. Als de doelstelling van 42% wordt behaald, moet $42\% * 642 = 270$ kiloton kunststof verpakkingen gescheiden worden ingezameld. In 2007 is 6 kiloton kunststof verpakkingen gescheiden ingezameld. Gemeenten zullen dus nog $270 - 6 = 264$ kiloton extra kunststof verpakkingen uit het restafval gescheiden moeten inzamelen (hierbij is geen rekening gehouden met gemeenten die kiezen voor nascheiding van kunststof verpakkingen, waarvan de financiële effecten ook nog niet bekend zijn).

Papier en karton

Er is in totaal 609 kiloton verpakkingsafval van papier en karton uit huishoudens aangeboden. Als de doelstelling van 75% wordt behaald, moet $75\% * 609 = 457$ kiloton papier en karton gescheiden worden ingezameld. In 2007 is 254 kiloton papier en karton gescheiden ingezameld. Gemeenten zullen dus nog $457 - 254 = 203$ kiloton extra verpakkingen van papier en karton uit het restafval moeten inzamelen.

Glas

Er is in totaal 510 kiloton verpakkingsglas als afval aangeboden. Als de doelstelling van 90% wordt behaald, moet $90\% * 510 = 459$ kiloton verpakkingsglas gescheiden worden ingezameld. In 2007 is 344 kiloton gescheiden ingezameld. Gemeenten zullen dus nog $459 - 344 = 114$ kiloton extra verpakkingsglas gescheiden moeten inzamelen.

Metalen

Er is in totaal 127 kiloton metalen verpakkingen als afval aangeboden. Als de doelstelling van 85% wordt behaald, moet $85\% * 127 = 108$ kiloton metalen verpakkingen gescheiden worden ingezameld, dan wel uit het restafval worden teruggewonnen. Naast de 2 kiloton gescheiden ingezamelde metalen verpakkingen, is niet bekend hoeveel metalen verpakkingen er in 2007 uit het restafval werden teruggewonnen. Dit is echter voor onze berekening ook niet relevant, omdat specifiek voor metalen de voorkeur beleidsmatig uitgaat naar meer nascheiding (i.p.v. meer bronscheiding) om het vereiste hergebruikpercentage te halen. Dit betekent dat voor metalen verpakkingen geen reductie van het restafval is te verwachten.

Totaal effect van de vermindering van het restafval op de afvalstoffenheffing

Als de vereiste recyclingpercentages voor de verschillende verpakkingsmaterialen worden gehaald, levert dit een vermindering van de hoeveelheid restafval op van 581 kiloton. Dit is ruim een zevende (14,6%) van het aanbod aan huishoudelijk restafval. De kosten van verwerking van een ton restafval bedraagt ongeveer 98 euro. De totale besparing van de kosten van de verwerking van restafval is daarmee $98 * 581 = 56.889.408$ euro. Per aangeslagen huishouden komt dit neer op een verlaging van de afvalstoffenheffing van $56.889.408 / 6.787.496 = 8,38$ euro.

Per materiaalsoort bedraagt de besparing per huishouden per jaar:

Kostenbesparing minder kunststof in restafval	3,80
Kostenbesparing minder papier in restafval	2,93
Kostenbesparing minder glas in restafval	1,65
Totaal	8,38